

ВСЕСВИТ

К. 01/16

№ 1

Видавництво Спілки Революційних Письменників

„ЗАХІДНЯ УКРАЇНА“

Спілка революційних письменників „Західня Україна“ випустила низку видань—літературних збірок, збірників, малюнків то що, присвячених поневоленім землям Західньої України.

М. Козоріс. Дві сили. Нариси. Ілюстрував Я. Струхманчук	60 коп.
Ф. Малицький. Холмщина. Поезії	40 "
В. Яблуненко. Над Дністром. Ілюстрував у дереві О. Рубан	70 "
М. Ірчан. Підземна Галичина П'еса	55 "
П. Козланюк. Хлопські Гаразди. Оповідання	55 "
М. Кічура. На старті. Поезії	55 "
Д. Загул. Вибір німецьких балад. Передмова О. Бургардта	55 "
І. Лакиза. На руїнах поводи. Ілюстрований нарис	55 "
Д. Фальківський. Полісся. Поезії	55 "
„Західня Україна“. Ілюстрований літературно-та гром. політ. зшиток (двохмісячник)	70 "
„Руку Братам“. Ілюстрований літературно-мист. альбом на допомогу жертвам поводи на. Зах. Укр.	70 "
М. Козік. Портрет Дм. Загула	25 "
Я. Струхманчук. Австрійський польовий суд на Гуцульщині. Малюнок	25 "

Замовлення можна надсилати до всіх книгарень України.

Адреса редакції: „ЗАХІДНЯ УКРАЇНА“, Київ, поштова скринька 71.

КОНКУРС НА КРАЩІ ЮНАЦЬКІ РОМАН І ПОВІСТЬ

З 1/II—27 р. по 1/II—28 р. Держвидав України оголошує конкурс на кращі юнацькі роман та повість.

УМОВИ КОНКУРСУ ТАКІ:

1. В конкурсі мають право брати участь як визна- вже письменники так і початкуючі.
2. На конкурс приймають лише повісті та романи розміром не менше 5 (п'яти) друкованих аркушів раніше не друковані.
3. Конкурсні речі мають бути ідеологічно витримані художні та написані про молодь або для молоді.
4. Темі романів і повістей бажано такі:
 - а) історія України з давніх часів і до XX століття
 - б) Революційна боротьба на Україні за останні часи (Лютнева й Жовтнева револ., гром. війна)
 - в) Соціалістичне будівництво.
 - г) Сучасний побут молоді й його проблеми.
 - д) Наукова фантастика.
5. Твори на конкурс подаються укр. мовою.
6. Премії за найкращі речі встановлюються такі:

перша премія (одна)	1.500 крб.
друга	(три) по 500 "
7. Премії за найкращі речі встановлюються Жюрі, що складається з таких осіб:
тов. Пилипенка, Коряка, Хвилі, Зарви та Багмута.
8. Премії виплачуються на протязі 2-х місяців з часу постанови Жюрі.
9. ДВУ має виключне право на друкування премійованих творів, причому за премійований твір авторський гонорар встановлюється й виплачується в загальному порядку.
10. Твори, що не ввійдуть у число премійованих, але придатні до друку, будуть друкуватися за згодою Редвидаву ДВУ.
11. Твори на конкурс подається анонімно, а прізвище автора в закритому конверті.
12. Матеріал має бути поданий нарукований на машинці на одній сторінці аркуша.
Матеріали на конкурс надсилати за адресою:
м. Харків, вул. К. Лібкнехта ч. 31 ДВУ.

ЗМІСТ № 5 „ВСЕСВІТУ“

Оповідання: Злочин капітана Гичка	Мих. Бондаренко
Статті й нариси: Камчатка	прив.-доц. А. В. Федосов
Донбас	Мих. Димний
Київський музей мистецтва	М. Павленко
Одне з багатьох	З. Шкурба
Коцюбинський	* * *
Бронепоезд (театр Березіль)	В. Іволгін
Вірші: Навипередки з вітром	Леонід Чернов

НА ОБКЛАДИНЦІ—БЕРІГ РІЧКИ КАМЧАТКИ

(див. нарис „КАМЧАТКА“)

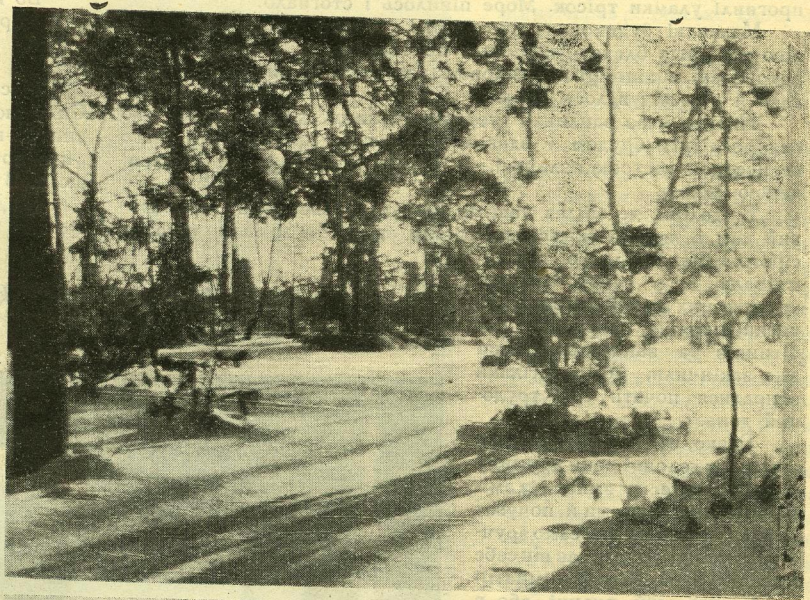
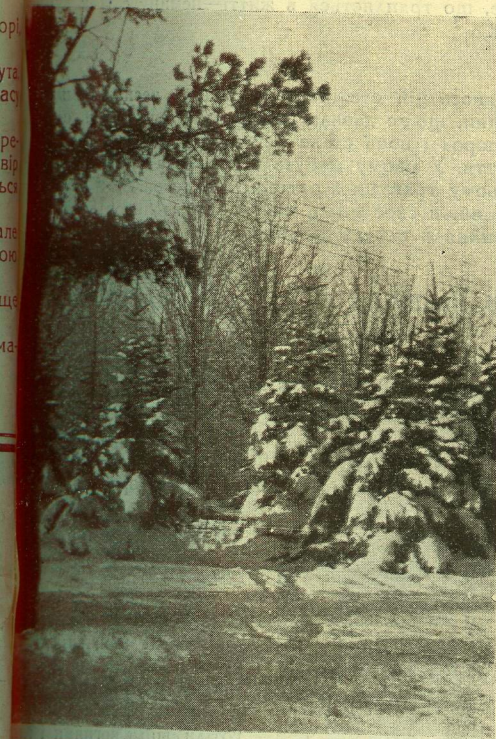
№ 5

29-го січня
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

Зимові краєвиди на околицях Харкова

Фотографії А. Г. Штока

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

ЗЛОЧИН КАПІТАНА ГИЧКА

Оповідання Мих. Бондаренка

I.

БУЛО ПІСЛЯ ПОЛУДНЯ. Капітан Гичко, старий, сивуватий моряк доживував свій над міру наперчений обід і товстим пальцем, схожим на варену сосиску водив по газеті. Він, очевидно, лінувався одягти окуляри й тому плутався серед рядків і фотографій, до яких неминуче приповзав його волосатий палець.

Новини, про які повідомляла газета, очевидно, мало захоплювали капітана й він ще раз поглянув у вікно на клекотливу погоду, набив грубим, медовим тютюном люльку й попросив склянку пива.

Мереживні хвилі мов сиві пасма волосся вихрились і розлітались на вітрі. Море билось грудьми об камінь, злизувало береговий пісок, охкало наче казковий лісовик і викидало чорні, прогнилі уламки трісок. Море пинилось і стогнало.

Маленькі будиночки передмістя голосно брязкали відірваною від дахів бляхою, щільніше притискали до себе рябі, перекривлені віконниці й з віковою дрімотою слухали, як бушувало й розгойдувалося море.

Низьке небо запалило густими чорними хмарами, затекло безпросвітним брудом і здавалося, — досить простромити його величезною гострою палицею, — і всесвіт буде залитий ростопленою лавою.

В їдальні, де обідав капітан Гичко, плавав сизий тютюновий дим, а люди з якимсь особливим апетитом жували шматки сірого хліба й голосно прихлептували його супом. Велика частина цих людей належала до числа моряків, портових робітників та вантажників, що вже закінчили, або ще тільки збиралися почати свій трудовий день.

Гичко, старий бурлака, що втратив у голодні роки дружину й дочку, чудесно живився із зміненними обставинами й почував себе в цій їдальні так самозручно й затишно, як почував він себе в своїй малесенькій кімнатці на Сушинській вулиці, або в привезистій каюті судна „Воля“, яке він водить від портів Радянського Союзу до портів Візантійського царства, до Константинополя.

І, певна річ, глибоко помиляється той, хто уявляє капітана Гичка відважним, воїновничим моряком, що не знає нічого крім моря, катастроф, підводних скель, люльки та пива. Але ще глибше й непростиміше помиляється той, у кого образ Гичка знівечиться, зібгається і втратить свою особливість.

Гичко в дитинстві був кволий розносник квіток та вітальних карточок, які замовляли його хазяїнові, власникові квіткової оранжереї. Потім, трохи пізніше він був посильний на поchtі. Потім був матрос. Потім працював у доках на ремонті, потім знов був за матроса. І все це так природньо чергувалось і зросталося в один загальний ланцюг, що говорити про лихо, про явну бідність та недоїдання — Гичко не мав часу.

Він був одним із тих людей, що всякі явища приймають, як неминучий життєвий етап, як факт, що уже стався. Він не домагався свого капітанства. Прийшла рево-

люція, викинула золоті, короновані кортики разом із їхніми власниками, а Гичка, старого матроса, зробила капітаном невеличкого радянського судна „Воля“.

І ви думаєте Гичко зрадив, ви думаєте він пишаючись шов на капітанський мостик?

О, ні! На його думку — це був наступний життєвий етап. Це було те, що він вважав за неминуче.

Він дізнався про смерть дружини й дочки. Він дізнався, що вони померли в страшній тифозній гарячці. І знав, що віддати справедливість, кохаючи їх і живучи виключно для них. Гичко прийняв цю звістку так само, як приймав досі всі звістки, що давало йому життя.

Він віддав жебрачці всі сімейні ганчірки й почав жити. Почав обідати в цій їдальні й спати в малесенькій кімнатці.

Бо все, що трапляється в житті — неминуче. Так думає кожен моряк.

II.

І ось якось цій сталій думці настав несподіваний поштовх. Силу людини, що не давала волі своїм почуттям і сліпо кинула в порох і вона стала нещасним свідком того, що рило почуття. У цьому мабуть сенс і мета мови короткої вісти. В цьому трагедія і радість мого героя.

... Допивши своє пиво, капітан Гичко пішов на своє місце, де вже прийняло вантаж і було цілком готове відпливати.

ри де-далі густішали, піднімалися на місто рясний дощ і вивесь бульварний поштовх сміття, — забруднили береги.

Обрій голубів, чіпляючись на чорній шапці поверхні моря. Десять крил, ріджені хмари пробивали ламутний диск сонця.

До вечора „Воля“ в море. Вона пливла до Константинополя.

III.

До ранку, до блідого ського світанку — спали розгублені маяки й поклали де-не-де вогні пристаней. Вони наче в густому лісі безпомітно готили своїми вогнями і вказували дорогу судам, колихалося на хвилях.

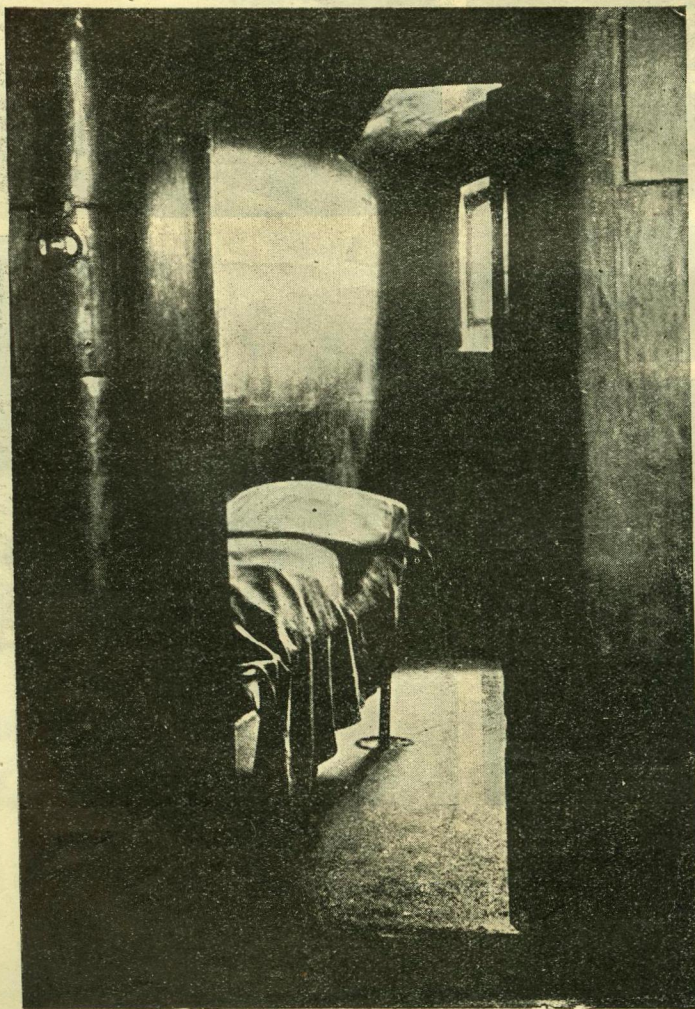
... Старий Костянтинський порт завалений штапелем вельетєнськими пірними грузу, прийняв „Волю“ чайною обережністю і вкінчилося розвантажувальне привезеної поклажі — частина команди пішла на берег.

Це була звичайна людина. Стомлені матроси йшли до лазні, потім на гарячих і страшенно димних чебуреків і тоді вже рились, як хто міг. Кожен з них міняв свої розваги застосували при цьому язкову умову, щоб бачити шево й сердито.

І тільки Гичко, вічний чужак, людина, що мало гала він життя, неминув відчував одну й ту саму варню, де йому особливий смак готували якесь редьку справу. А може через властиву йому пильність він не хотів міняти станища й тому на привітавшись з ней

ДО 4 РОКОВИН З ДНЯ СМЕРТИ В. І. ЛЕНІНА

„Рус-фото“

„Будинок попереднього ув'язнення“ в кол. Петербурзі. Камера, де сидів ув'язнений В. І. Ленін у 1895—6 р.р.

живим хазяїном і випивши біля буфету чарку смердючої, в'язної горілки, сів за свій постійний столик у куточку.

— Капітан хоче їсти?

— Так.

— Капітан хоче більше зелені?

— Так.

— Капітан зараз все одержить.

Хриплий старомодний орган застогнав східню пісню, сумно гаранно виводючи кожну ноту. Двоє турків, що сиділи на тилежному боці, говорили впівголоса, постукуючи янтарними ками. Хазяїн з якоюсь товстою людиною грав у кості.

З вулиці в одчинені вікна набивався гіркуватий вітер, змішуючись з запахом поївої капітанові їжі, застрягав торлі.

Гичко їв охоче, і як завжди, поводи. Розговуючи м'ясо, байдуже дивився навкруги, намагався прочитати якісь щекі афіші, переносючи кінець кінцем свій погляд на білку.

Двері каварні нечутно відчинились. Неголене обличчя просунулось у них і, оглянувши отих присутніх, увійшло всередину й сіло біля капітана. Людина, що увійшла, була неопатна, бліда й нещасна. Вона підійшла до себе офіціанта й мисливо попрохала пів порції вінігрету (на радянські гроше коштує копійок 5). Офіціант зневажливо похитавши головою та пробормотавши глухо незрозуміле слово — пішов. У розгубленої людини закривився принижений і благальний погляд. Здавалося, що разом з копейками чайових турком, входила обдурена надія на рятунку і нетверда віра в життя. Здавалося, що однією німіною примхою цього холюя вже бути остаточно розбита вся добрабути, відносної ідентичності й людського щастя. А чей же треба дуже небагато: треба за п'ятак вінігрету, щоб і, квасної трави з буряками картопласю.

І раптом...

...на морі одне слово, яке

замітно повторює радіо-

анція корабля, що потопав:

— SOS!!!

Воно значить: — Рятуйте

наші душі.

На це слово всі кораблі,

і чуять його поспішають допомагати співбратові, що гине.

Який закон моря.

Суша — не море. Але моряк і на суші — моряк. І тому капі-

тан Гичко постукав офіціантові, що втік, добув кілька монет і

заказав: — Дайте йому цілу порцію вінігрету. Я — заплачу.

Так вони познайомились: капітан радянського судна — Гичко,

безпритульний — білоемігрант, голодний поручник Соколов.

Аме: нещасний і безпритульний.

Він підсів до столика капітана, й жадбно ковтаючи розліз-

ний і остаточно прокислий вінігрет, глухо й поспішно скар-

живився: — На цьому березі я побачив другий бік медалі. Я взнав

правильну ціну людям, що в 1916 р. з салдата зробили мене

офіцером, а в 20 з офіцера — жебраком. Я взнав ціну й собі: я

нездравий, обдертий і, знаєте, пане капітане, я сам собі жа-

ликий. Жербак! А до тогож у мене є чотирьохлітня дитина.

Це — єдине, що залишила мені доля на втіху. Але ця дитина, як

і всі діти — хоче їсти... І ось... Подітісь з ним ніде...

Він — чудесний. Він — єдина істота, що примушує мене

жити на світі. Ви розумієте: — єдина! Адже, капітане, у вас

і є дити!

Капітан нічого не відповів. Людина проковтнула картоплю, несміливо й винувато поглянула на свого опікуна й раптом несподівано шепнула:

— Врятуйте мене, капітане...

Гичко поглянув на Соколова, відсунув од себе тарілку й здивовано запитав:

— В який спосіб?

— Одвезіть мене й мого сина на батьківщину.

— Ви, поручнику, дуже наївний. Навіть більше: ви — дурний. — Можливо... Можливо, пане капітане... Але я не хочу вбивати свою дитину... А так, йому загрожує голодна смерть...

— У вас тут є дружина?

— Була... Вона в публічному домі... Вона, прекрасна людина, пане капітане, але... вона тепер хора й не може нам допомогти: їй не вистачає самій на туалети.

— На мою думку, вам найпростіше потрапити на батьківщину через радянське консульство...

Поручник встав.

— Давайте, пройдемось, я вам все розповім.

— Говоріть тут.

— Гаразд. Але... у нас спорожнів стіл... Не зручно...

Капітан попросив кави.

Соколов нахилився нижче. У довгий, поспішний, надричний мові він розповів про те, що живе тільки для дитини, що без дитини він не принижувався б, що він перепробував усе: від злодійства до жебрацтва, що він обезособлений, позбавлений всякого товариства, позбавлений заробітку, і, мало цього: ради дитини він записався у добровольчеський запасний загін. Цей загін утримує якийсь генерал „на всякий випадок“ і платить йому дев'ять карбованців на місяць. Ось це останнє й перешкоджає Соколову звернутись до радянського консула. Він сплямований. Він мимохить сплямований, але хіба консул повинен впасти у всякі сердечності? Хіба консул повірить йому, поручникові білої армії?

— Але чому я повинен повірити? — запитав капітан. — І до того взяти вас на судно я не маю права й можливості. За такі речі нас арештують обох.

Поручник захвилювався.

— Ви говорите, капітане, те, що могла б мені сказати перша краща бездушна людина.

— А чому я повинен бути „з душою“? І до того хто ви? Коли ви паршивий провокатор, так мені на вас взагалі в високій мірі наплювати, а коли ви справді хочете й не можете вернутися до батьківщини, — то як я переконаюсь у цьому?

Соколов поскуб волосся, потер бліді, запалі щокки і наче зважившись на щось страшне, шепнув:

— Я віддам вам у заручники мого малесенького сина...

— Сина?

— Так...

— Гм... А потім?

— Потім все буде залежати од вас... Дитину ви візьмете сьогодні на пароплав, а завтра перед вашим виходом з порту я відпливу на декілька миль у море.

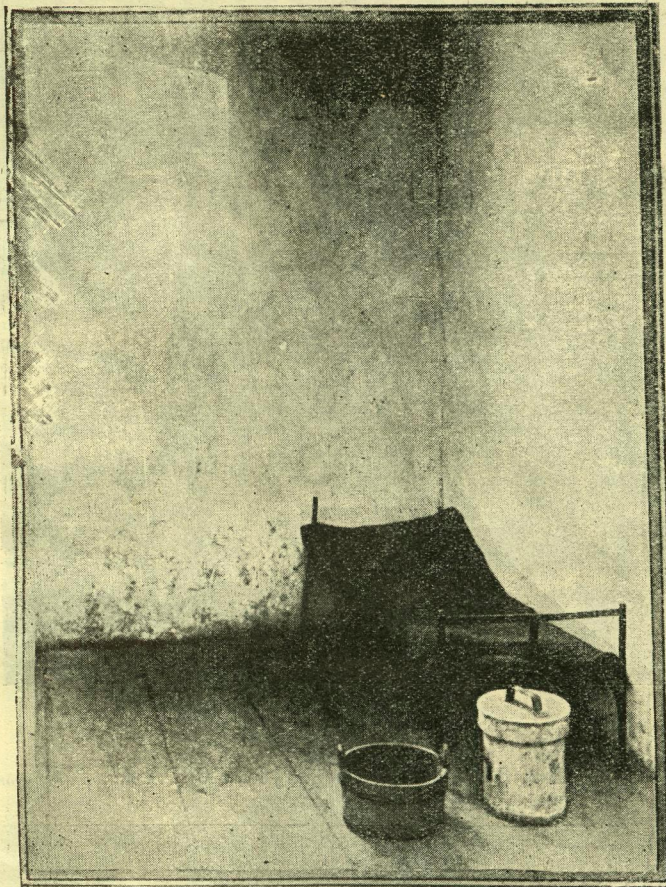
— На чому?

— На колоді...

— Ну?

— Це вже буде вечір. Я запалю який небудь вогонь, і кричати, благодатиму рятунку. Ви мене врятуєте без ризикування для себе...

— Ви здається про це вже гарненько думали?

Камера тюрми в Новому Торі, де в 1914 році був ув'язнений В. І. Ленін

— Так. Я весь час думаю. Повірте, капітане, що в мені вмерло все. Але недоноски людського сумління та невгасне почуття батька — у мене ще залишилися. Ви розумієте, що значить: почуття батька. Капітане, адже у вас були, або напевне є діти.

Гичко знову нічого не відповів. Він відсунувся в бік і дивився в каламутне й засиджене мухами вікно. Про те, які в його голові пливали думки — говорити важко. Видно було, що категорично відмовити Соколову — капітан не міг. Поручник, присунувшись до самого вуха Гичка, з зворушливою щирістю й благанням шептав:

— Врятуйте мене, капітане! Власне не мене, а сина... Малюсеньку голодну, ні в чому невинну дитину... Врятуйте!..

Капітан крутив з хліба кульки. Капітан не знав, що сказати цій сумній, зубожілій людині. Дитина... У капітана теж була маленька дочка. Її не врятували і вона вмерла...

— Добре, — сказав Гичко. Приведіть зараз до порту свою дитину й залиште, я заберу.

— А я значить, завтра?

— Ви завтра... „Воля“ відходить між 7 й 8 годинами вечора.

Поручник жує свої в'ялені губи, ледве здержує в виляючих очах щось, — ніби сльози, й тягнеться до руки капітана.

— Цілувати? Непростима дурість!

І віддавши льокаві гроші, Гичко не поспішаючи, вийшов на вулицю.

V.

З заходу червоно й відсвічувало море. Розвантажена „Воля“ значно знялась угору й здавалась тепер великим і поважним судном.

Каюта капітана куди він привів хлопчика, що „заблудив“ у порті, була затишною, низькою кімнатою, що хилила до сну й до слухання довгих і незвичайних оповідань. На столі стояла мозаїчна коробка з тютюном, на стінці висів плащ, у кутку стирчали довгі, гумові чоботи, а на них валявся ширококрисий, цератовий капелюх.

Хлопчик був страшенно занедбаний, вбого одягнутий, але дуже балакучий, з милим, хитруватим личком. Капітан довго і вперто просив

ДО РОКОВИН „КРИВАВОЇ НЕДІЛІ“ — 9/І—1905 Р.

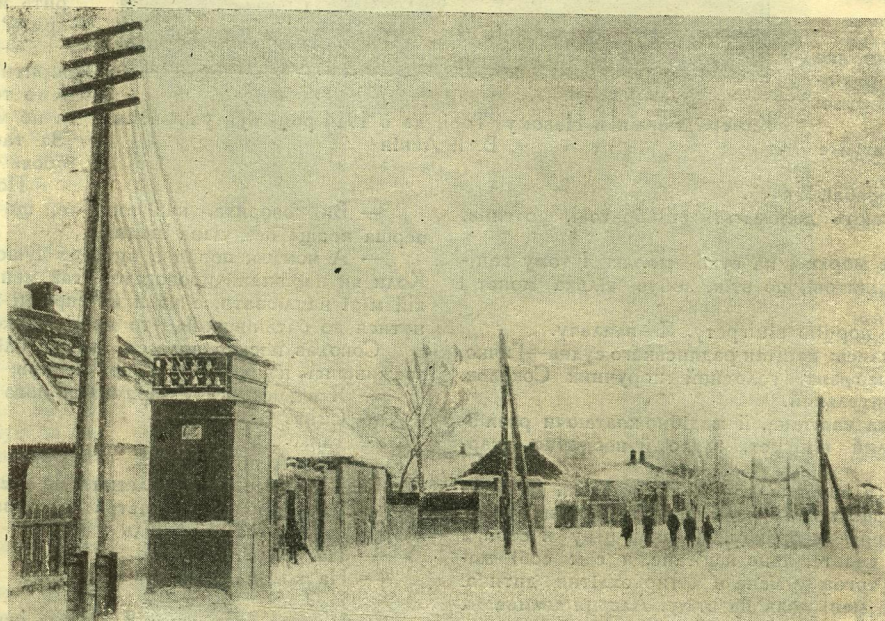
„Рус-фото“

Піп Георгій Гапон

ЕЛЕКТРИФІКАЦІЯ СЕЛА

Фото „Pamag“

Цими днями закінчено будівлю електростанції в селі Костромі Кременчуцької округи. Майже у всіх хатах Костроми тепер світить електрика

його з'їсти грушку, питував про батьків, мості, одержані від явилися цілком схожі віданнями Соколова, спокійся і почав незграбно гратися гостем.

Хлопець був дивний. Він вимагав йому хотілось, посиди по пастилу, бив його кучер'явою головою люльку під ліжку.

Ще через годину капітана розігралась татія, що понурий Гичко втратив у морі здібатися, — весело посміхався. Хлопчина виробляв речі: він заліз двома в один капітанський човна себе ширококрисний, одірвав вішалку, розбив мозаїчну картину й перекинув плюваль

— Ти схожий на Гичка, — говорив капітан.

— Ні, я схожий на Гичку, — також холоднокриво віддав хлопець.

— Хочеш, я подаю цей капелюх.

— Я й без тебе візьму...

— А я не дам, — сказав Гичко.

— Не даси? Такий битиму!

— Бити? Ха-ха-ха...

Капітан був зворушений „який чудесний парубок“. Він намагався догодити їй кожний найменший вияв якогось бажання виводити.

— Хочу верта.

— Револьвер? На віщо?

— Вбивати мухи... А покласти тебе...

— Гичко див свій братів, віддав хлопцю Радощам мислю краю. Хлопець мав ногу капітана говорив:

— Я буду завжди, правду.

— Правду сказав Гичко. Він

лився, поглядаючи, блискуча та хлопчик, тяжке заворушення в його спокійній холодній душі. „Ось стуєш, напусти й підеш до батька, а я знову нікого блохиць і мислю

Спати хоча капітан поклав себе. Він д

ЧИТАЧІ

Фото „Рабіс“

Клуб „Червоний Кооператор“ у дні „різдвяних свят“

КАТАСТРОФА В БЕРЛІНІ

„Рус-фото“

В Берліні цими днями від вибуху зруйновано будинок. Забито 7 чоловіка й багато покалічено

„Воля“ по-волі виходила в море. Вона знову впірнула глибоко в воду і рух її був тяжкий і сильний.

Гичко стояв на капітанському містку.

Він нервово позіхав, смоктав без кінця люльку і приглядався кудись в далечинь, шукаючи там чогось неминучого.

Так, так, капітане!

Ви повинні тепер іти вбік Золотого Рогу й помітивши вогонь, або крик про порятунок — взяти на своє судно людину, що хоче добратися набатьківщину й влаштувати там життя ради дитини,

ради чудесного пустуна, що вмів залазити в один чобіт двома ногами і стріляти з незаряженого револьвера... Ви повинні!

— Я повинен це зробити, — думав капітан, вдивляючися в темінь та прислухаючися до найменшого згуку.

— Я обіцяв, і, певна річ, повинен.

Я буду знову самотній.

Кімната знову буде порожньою.

Я знову буду бурлакою...

Взагалі все буде, як і раніше...

Буде гнила погана трагедія...

І ось — з правого боку мигнув нерівний іскристий вогник.

Він підлетів трохи в гору й спустився.

Після цього почувся глухий людський крик:

— ...у-у-те!.. у-у-йте!..

Капітан здригнув. Так, так!

Капітан здригнув!

Потім підняв руку; можливо, що він у цей час про щось думав, можливо і ні.

Найпевніше — ні і рішучим голосом скомандував:

— Швидкий хід!

— Бсть швидкий хід! — донеслось знизу. — І, похитнувшись, судно скажено запрацювало гвинтами, тікаючи в темну пелену моря і залишаючи позад себе миготливий вогник та знесиленний голос людини...

Мих. Бондаренко

Донбас

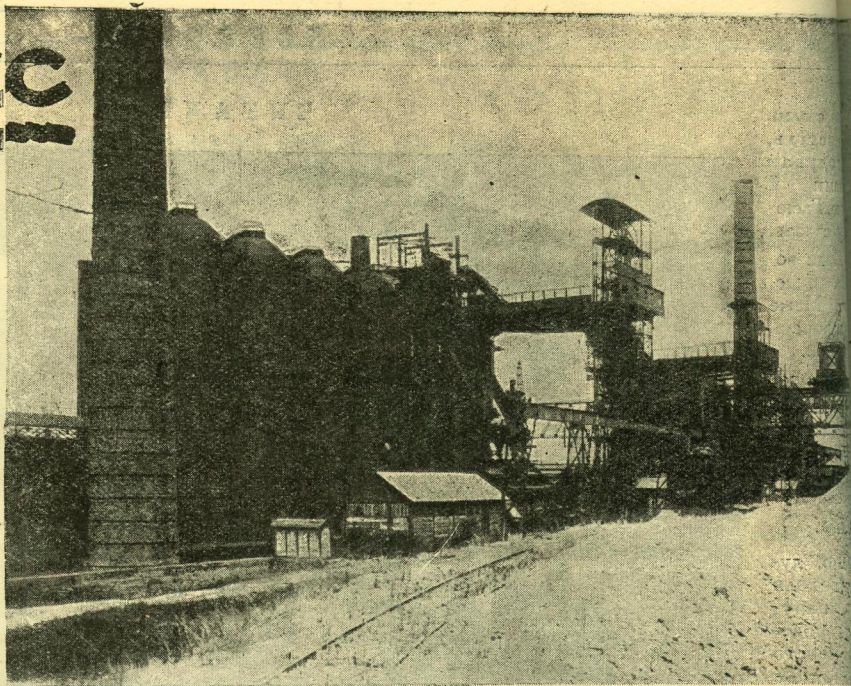
Нарис Мих. Димного

Давнина історична

НАД НИНІШНІМ Донбасом замислювався ще Петро І. Під час подорожі його до Азова та Таганрога йому вказали на „горючий камінь“. Оглянувши його, він сказав: „Сей мінерал ежेलі не нам, то потомству нашему полезець будет“. В грудні 1722 р. Петро І звелів накопати вугілля і „опробовать в берг-колегии“. Цей час і повинно вважати за початок гірничо-промислової справи в Донбасі.

Але тільки на початку XIX сторіччя Донбас починають вивчати, заселяти й забудовувати.

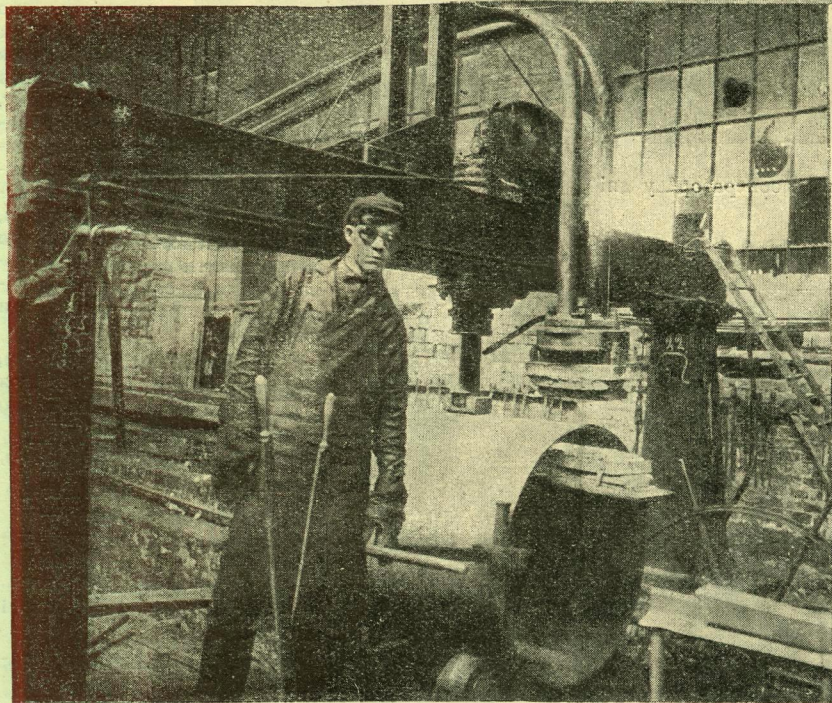
Однак, до середини 18 віку в Донбасі селилося вільне козацтво та зайшли

Домна на заводі імени тов. Томського

До революції 17-го року

В місцевості, де колись в „кам'яновий період“ хвилювалося море, на місці нинішнього Донбасу швидко зростали заводи й копальні, вивалась гірничо-заводська промисловість. Аристократи та підприємці дбали тільки про себе. Про самих же робітників ніхто й гадки не мав. Робітники жили в бараках з земляною підлогою, без стелі, майже без скляних вікон, в брудній, у надзвичайній тісноті; одна лікарня

Автогенне зварювання парового котла на Луганському заводі. Праворуч — токарний цех цього ж заводу

люде: попи та дворяне, що повтікали від царської служби, селяне, що не могли витерпіти гніту своїх хазяїв — поміщиків.

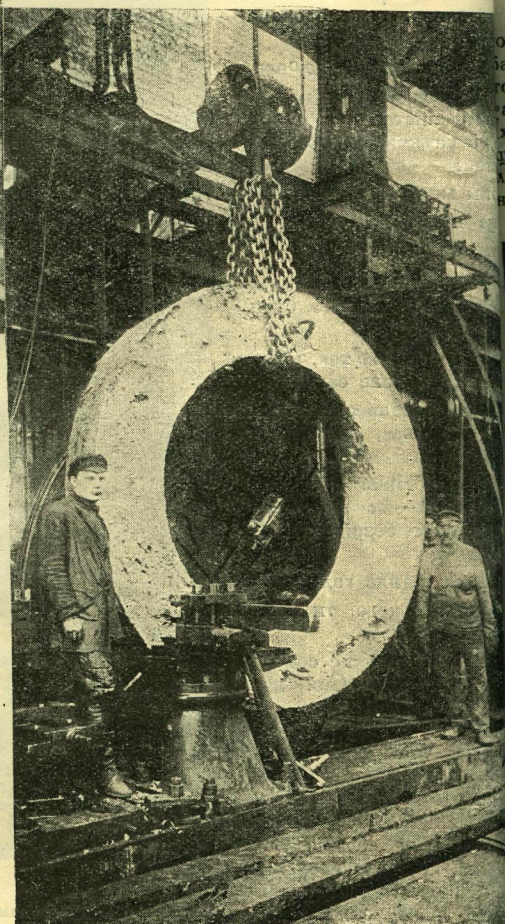
Мешканці, що тут оселялися, озброювались і вели боротьбу з вільними кочовниками та з Москвою. Москва ж поширювала свою владу на цей багатий край і на тім місці, де стоїть нині місто Артемівське, було засновано вартовий пункт московського царства — „сторожа Бахмутская от Святогорской сторожи полднице“. Катерина II та Олександр I роздавали приватним особам землі в так звані „рангові дачі“ з умовою обов'язкового заселення їх.

Але нинішні міста й копальні ледве нараховували 150-250 чоловік. Поволі зростали копальні, потім збудовано перший Луганський завод.

У другій половині XIX віку, в 1866 році царський уряд видав князю Кочубею концесію на відкриття в Донецькому басейні заводу на місцевому паливі та сировині.

Кочубей збудувати заводу не зумів і через два роки він переуступив свої права за 24 тис. фунт. стерлінгів Джону Юзу.

Джон Юз організує „Новоросійське Т-во“ і ретельно береться за будівництво величезного заводу. Поруч Юза по всьому Донецькому краю ростуть і інші великі товариства, що будують свої заводи, копальні та залізниці.

людей до монополки. Щоб показати, як тяжко було робітникам Донбаса працювати, досить згадати, що не зважаючи на суворий режим, ні один робітник не міг працювати повних 12 годин на добу. Робітники не витримували гострого пилу, випарувань, вогкості (заболюючи), роботи по пояс у воді, (свердлувальщики), високої температури (до 30°) і скорочували робочий день.

Після Жовтня

Ті, хто бандами напав на Донбас не даючи Жовтневі поширити тут свої права, призвели Донбас до повного розору. Копальні, як глибокі чорні колодязі, стояли затоплені, заводи зупинились, в цехах стояла порожнеча і сум, машини іржавіли й розкрадалися.

А коли вигнали бандитів усіх гатунків, радянська влада встановила конституційний 8-ми годинний робочий день, знизивши його в деяких галузях роботи до 6 і навіть до 4-х годин.

Донбас вигоює свої рани. І разом з ремонтом зруйнованого, свіжими бризками бурує струмів нового могутнього будівництва.

Візьміть 16 копалень Рутченківської рудні: до 1920 року копальні затоплені, а на 25-26 рік вони вже дають понад 45 мільйонів пудів вугілля, довівши здобич в наступному році до 70 мільйонів пудів. На рудні встановлюється: новий додатковий турбогенератор, нові залізничні колії на Вознесенку, на Лідівку, на копальню № 7 та шурф „А“. Устатковано

ького

нову

нині

копаль

ть. А

о пр

ки н

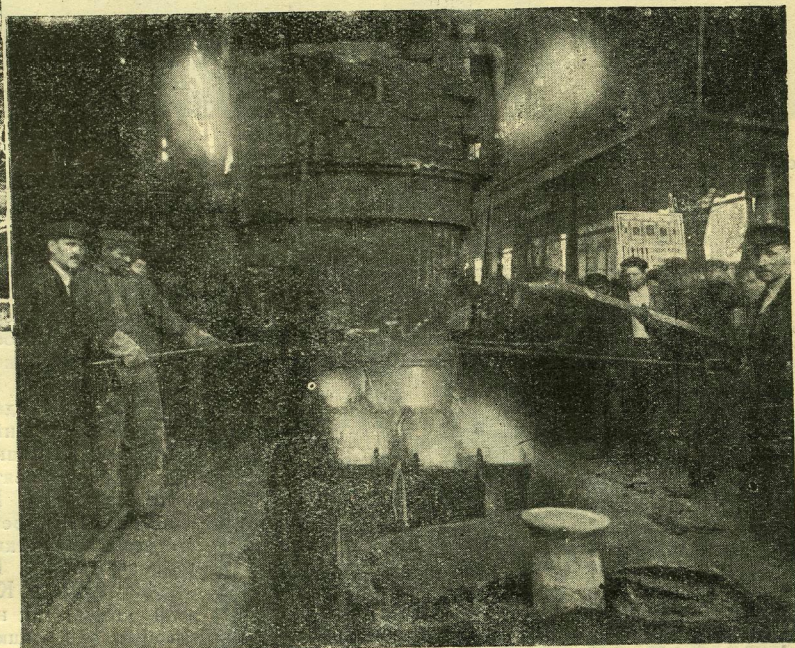
о до

бруд

арня

Каупер для розбирання шкrapу на Макіївському комбінаті

овувала робітників кількох копалень, розкиданих на багато верстов одна в д'юдної. Шкіл було мало, та й то там вчилися здебільшого діти службовців. Зате не забували будувати монополки та будинки розпусти. Іх було дуже багато і туди заманювали робітників, що спорожняли там після получки свої кишені. Жахливі для людей умови праці, штрафи за прогули, нелюдська експлуатація під землею — все це штовхало

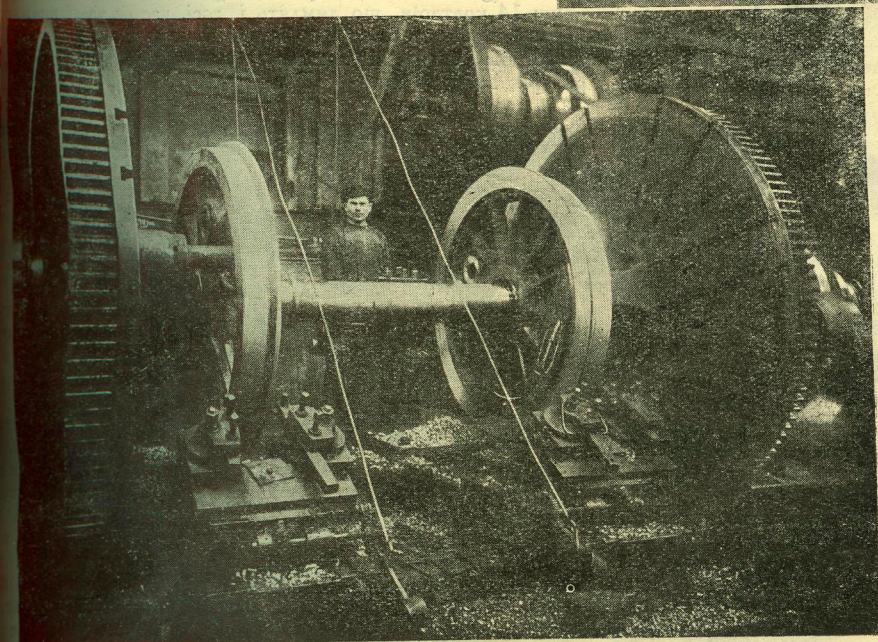
Мартенівський цех на Луганському паровозобудівельному заводі

нову кочегарку. А голівне — невимовно тяжку каторжну працю робітників Донбаса устократ полегчується: підбивання вугілля механізується електроврубними машинами.

Луганський паротягобудівельний завод ім. Жовтневої революції наново устатковується. На це асигновано 23.638 тис. крб. Під п'ять нових цехів заводу відведено площу в 115 десятин до нинішніх 51 десятини.

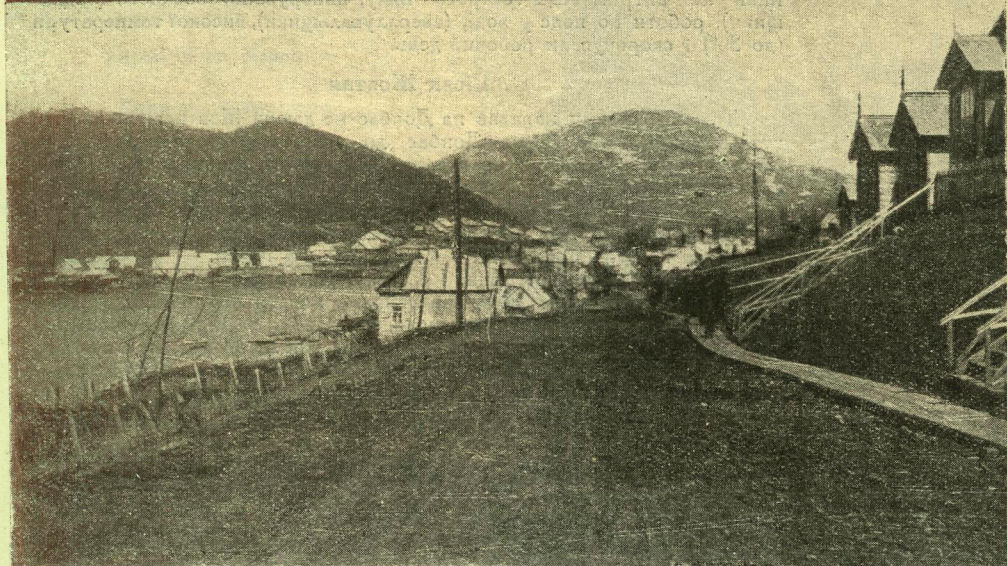
„Штерельстан“ — могутня електростанція, цей Донбасівський Волховстрой, що постачає електроенергію частині Донецького басейна; нова розробка соляних копалень; концентрація й укрупнення антрацитного району.

Макіївський велетень-завод: після руїни та консервації в 1924-25 році починає працювати. Протягом одного року пускаються одна по одній всі п'ять доменних печей. Побудовано: шлаково-цегельний завод, що випускає щомісяця 400 тис. пудів шлакової цегли, коксовий завод з батареєю на 56 печей.

Паровозні колеса на токарному верстаті (Луганський паровозобудівельний завод)

Камчатка

Місто Петропавловське—адміністративний центр Камчатки, вулиця Леніна. Посередині—найбільший вулкан „Ключевська Сопка“, заввишки до 5 тисяч метрів. Праворуч—караван біля пароплаву чекає вантажу та пасажирів на Петровському острові.

Нарис прив.-доцента А. В. Федосова

ДАЛЕКО, ДАЛЕКО,—на північно-східному березі Азії лежить цей півострів, що являє собою нешироку місцями смугу суходолу і тягнеться на відстані 2½ тис. кілометрів у напрямку з пів.-сходу на півд.-захід.

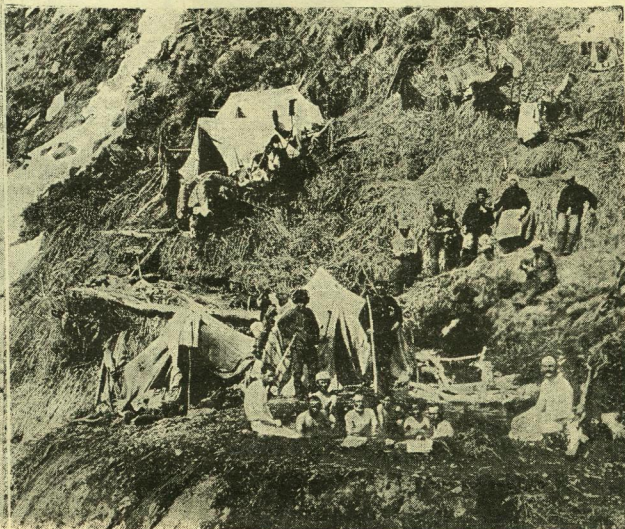

Площа Камчатки дорівнює приблизно 1.300.000 кв. кілометрів. Це так велика територія, як площа Німеччини вкупі з Францією і далеко більша за площу Японії. З заходу Камчатка омита Охотським морем; на півн.-сході — Берінговою протокою, що відокремлює її від Америки і Берінгове море межує з її східними берегами.

Загострений ріг Лопатка відстоїть від острова Чумшиного з Курильських островів, всього на 12 кілометрів. По середині півострова, майже в усю його довжину, південь тягнеться Західне або Серединне пасмо, утворене з північної широти Камчатський шпиль, з перевалом між північними і південними горами. Тут лежить Західний тракт, що ним узимку возять товари і продукти в глиб країни.

Майже паралельне першому, Східне пасмо, являє собою окремі пасма, переходячи в південній половині східні гори, що називаються Камчатськими горами.

Продовження вулканічної щілини Алеутських островів на Камчатці в вигляді старого, але ще діючого вулкана від нього до рогу Лопатки лежить група сопок (догір'їв). Це здебільшого вулкани, що недавно погасили. Менш 14 кратерів, що димлять і досі, час од часу викидають менш масний попіл на сотні кілометрів кругом. Крім них, півострів багатий сольфатарів і кипучих гарячих джерел. Температура води досягає +70° за Цельсієм.

Місцевість багата кількістю гарячих джерел, ці джерела мають значіння не тільки для населення, але й для розвитку туризму, лікування хвороб.

В той час, коли Камчатка безкрайно багата на природні ресурси, море до неї ще не дійшло, і тільки в деяких місцях Камчатка починає виходити на суходол. Усю іншу частину півострова займає море, і тільки в деяких місцях півострів виходить на суходол.

Вгорі—„Паратунське“ гаряче джерело; внизу Чукотський півострів. Тубільці по кризі продираються до пароплаву; праворуч—„Тимківський гарячий ключ“, де лікуються від ревматизму (взимку температура води біля 40°)

Камчатський західний шлях; ним зимою на собаках перевозять крам

Крамниця, де закуповують хутру, а головне—обмінюють її на крам та різні продукти

Крім того, скрізь зустрічаються росомхи, видри, горностаї і ласки, що служать для мінового торгу.

На північно-східному узбережжі щорічно добувають десятки тисяч моржів, сивучів, і тюленів. Серед птахів найбільше голінатих і водоплавних порід.

Зі свійських тварин на Камчатці держать коней, корів, їздових та мисливських собак,

а далі на північ — їздових оленів.

Суворий клімат, та коротке літо Камчатки безперечно не дадуть їй змоги перетворитися в сільсько-господарську країну. Більше значіння може вона мати в майбутньому як країна промислова. Гірські масиви Камчатки кривють у своїх надрах чималі природні багатства, що з бігом часу можуть стати базою для розвитку могутньої гірничої промисловости.

Найстарші мешканці країни—камчалали майже зовсім вимерли від занесених епідемічних хвороб, від кривавих війн підчас покороєння краю, а також від алкоголю, мішаних шлюбів, а, головне, стерті з лиця землі колишніми керовниками країни, що провокували повстання з наступним лютим приборканням.

Взагалі ж і в пізніші часи більшість населення Камчатки, що живе часто в землянках і бідних хібарках, терпіла від експлуатаційської діяльності різних американських і японських рибальських та промислових компаній, що захопили природні багатства країни, і лише чотири роки тому Радянська влада дала змогу вільно дихнути всім чужородцям цього дикого й суворого краю. Червоний ранок настав!.

Одна по одній відкриваються початкові школи для майже поголовно неписьменних тубільців: кооперується в низку промислових артілей все місцеве населення; утворюються бібліотеки,—і недалеко вже той день, коли країну цю проріже, нарешті, залізнична коля, а величезні запаси «білого вугілля» спалахнуть із далеких селх електричним світлом, освітлюючи нашу широку околицю з її довгою полярною ніччю.

А. Федосов

Одне з багатьох

Нарис З. Шкурби

РОСКИНУЛИСЯ навкруги лани хлібодайні, плодуча чорна земля.

Оре, сіє селянин, — у липні золотим урожаєм вкриваються родючі ниви.

— Де ж твоя земля, селянине?

— Немає в нас землі.

— А це що ж — навколо?

— Панська земля. Кочубея, Василюва, великих та малих панків.

Аж ось — загреміла революція 17-го року.

— Здобуваймо, хлопці, землю та волю!

Трусяться пани за свою шкуру. Засіли в економіях. Мріють про карні заgonи. Сидять, чекають. Минає літо. Із крові й пожеж народжується Жовтень. Складається земельний комітет, іде в наступ голода, прощаються пани з награвованою землею.

Та не надовго. Ідуть німці з гайдамаками, потім гетьман. Бачуть селяне — на старе повертається. — Тікай у запілля...

Від села до села йдуть люде, зв'язуються міцно села — по лісах, серед степів, поміж могил, по ярах таємно ввечері складаються збори:

— Треба скинути гетьмана, встановити нашу владу.

Вже обрано повстанком, керує ним Іван Федорченко. Вже формуються повстанські заgonи, — тільки лихо: зброї не мають хлопці.

— Треба добути зброю.

* * *

Чорної глупої ночі до станції Селещина стиха під'їхав великий віз.

Станцію охороняє німецький загін: рушниці, кулемети, навіть гармата. Посилена німецька варта на чеку. Тай зрозуміло: біля станції — великий військовий склад, а часи тривожні, небезпечні.

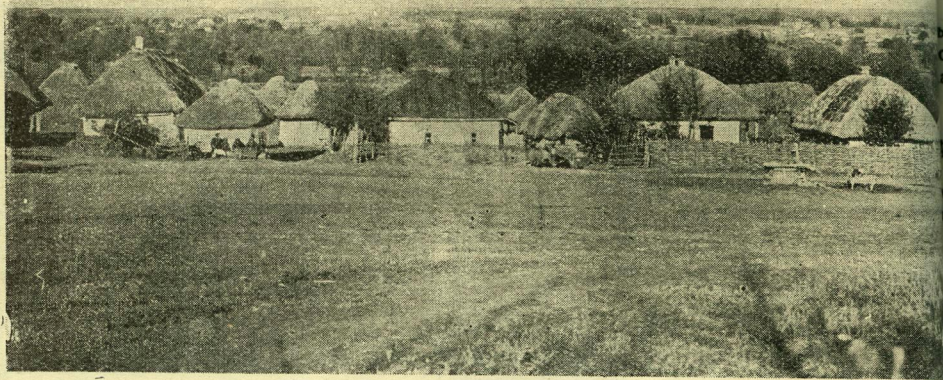
З воза скочили три темні постаті. Шугнули за ріг. Спокійно насвистуючи, ходить німецький вартовий.

Щось гепнуло, — боротьба, свист, прокляття, хрипіння — нема вже німецького вартового. Біжать хлопці до входу в склад.

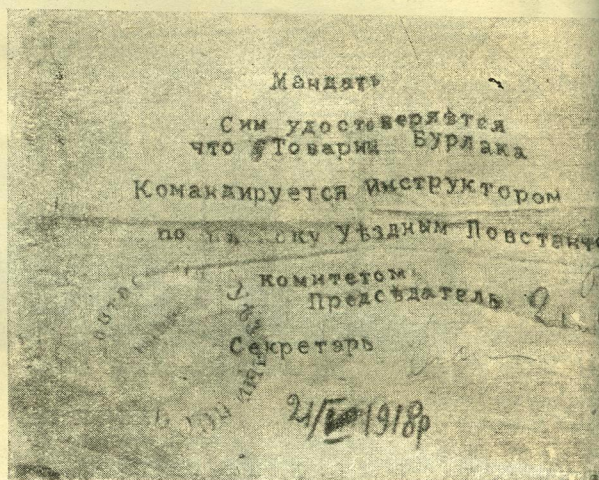
Там хтось чекає.

Хата Ол. Степанюка на хуторі Шарлаївка, де збирався Пісчанський волосний повстанком. На фото — Ол. Степанюк зі своєю матір'ю

Загальний вигляд села Надежди на Полтавщині

Мандат Полтавського повстанкама

— Це ти, Петре?

— Я. Мерщій забирайте зброю. Отам во тими руїнами.

Петро — свій. Працював він у німецькому а вранці зброя вже була на руках у повстанців Пісчаного.

* * *

27 листопаду серед білого дня вдарили у дпокотилася луна, захопили повстанці „волость“, зброяли варту, забрали в багатіїв коні та сідала.

— На Полтаву, хлопці! Здобудемо Полтаву! Лишилися на селі тільки баби, діди та діти

* * *

У полтавських касарнях — тиша. Сплять салдофітери. Сила салдатів: близько 5000 рушниць кулеметів.

Наскочили повстанці. Оточили касарні. Тпостріли. Вибігає сонна офіцерня.

— Руки вгору! Здавайся!

На ранок, після кривавого бою — місто в руках.

В Полтаві утворено революційний комітет. Але другого дня ввечері місто оточили гайБалабачана.

Навколо касарень спущилися німецькі виставили кулемети, гармати.

— Здавайся!

Виходу не було. Повстанці здалися. Більшу частину ревко-марештовано.

Від роззброєння пощастило втекти лише невеличкому загону, чоловік 40, на чолі з Федорченком.

Вони пішли походом на північ.

* * *

Борючись проти гетьманців, контактуючись тимчасово з військом директорії, кінний загін Федорченка розбив і взяв у полон загін графа Керела. Потім, здобувши околиці, сепаратно почав боротьбу проти директорії за радянську владу. У Зінків загін розростається у велику силу до 400 чоловік за основу війська Зінківсько-Гадяцького радянського оту.

А після здобуття Полтави регулярними червоними загонів Федорченка (вже близько 1000 чоловік) викликають до Полтави.

Тут відбувається поступове перетворення повстанських загонів у регулярні, добре дисципліновані, озброєні досвідом червоні частини.

Вони ідуть походом проти Петлюри, приборкують бунт Григор'єва, б'ються з Денікіним. Скрізь билася пісчанці й надеждяни: кінні—у 5 кавполку, піші—в полтавському ім. Шевченка.

* * *

1920-й рік.

Буйно знявся бан-дитизм на Полтавщині. Не пройти, не проїхати. Грабують селян, палють хати.

Саме за цих часів приїхав до с. Надежди Федорченко з десятком хлопцями, скликав колишніх повстанців і почав з ними батячку:

— От що, хлопці: знаю я, що в у вас зброя. Ходіте би-

Два діди с. Надежди, що були з повстанцями проти гетьмана в 1918 р. Їх повстанці лишили в селі для організації тилу

ти бандитів, бо ніхто, крім радвлади, землі вам не дасть. Забирайте, яка є в кого зброя, і приходьте до Пісчаного, там я чекаю на вас. І не бійтеся,—нічого вам не буде.

Другого дня до с. Пісчаного з піснями підходив загін чоловік на сто, добре озброєних.

Так утворився комуністичний загін, що згодом геть знищив усі околиці банди на Полтавщині.

За свою роботу загін дістав Червоного Прапора від ВУЦВК'у, а Федорченко — срібного годинника, а згодом орден Червоного Прапора.

* * *

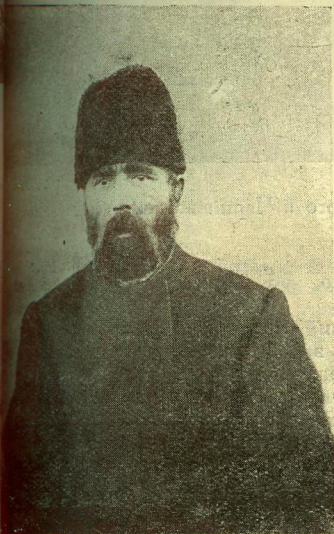
Так боролися надеждяне й пісчанці за своє право на вільне життя.

... Оре, сіє селянин,—у липні золотим урожаєм вкриваються родючі ниви.

— Де твоя земля, селянине?

— Ось вона, наша земля. Кров'ю й залізом вирвали у па-на нагробовані ним лани—наші десятини.

Роскинулися навк'руги лани хлібодайні, родюча чорна земля.

Селянин Степан Пузенко, що їздив по зброю до Селещани

ПО СЛІДАХ КОЦЮБИНСЬКОГО В ЧЕРНІГОВІ

Стаття Я. Брика

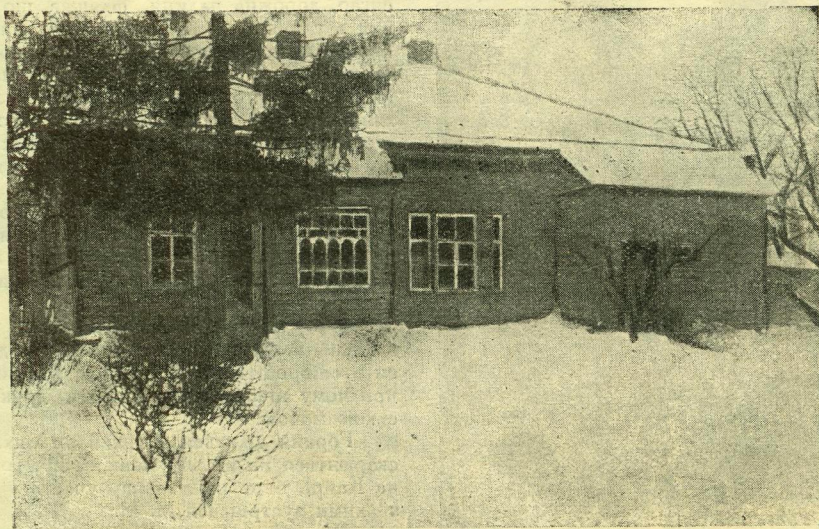
Коли б ви сходили в Чернігові на Сіверянській вулиці, нинішній Коцюбинський, знайти будинок, де мешкав і помер той,

ворітьми у глибині двору заметений снігом великий типовий будинок Чернігівської околиці. Ось якась жінка тягає на ганок дрова. Чи знає вона, в чийому будинку мешкає?

— В житлокоопівському,—байдуже кидає жінка,—а чий був раніше,—хто його знає... Вона мешкає тут лише два роки.

Вмер письменник, померла 1922 року його вірна супутниця Віра Устимівна, померла дочка Оксана, розбрелися інші діти. У посиритілому кублі чужі байдужі люди.

А будинок цей М. Коцюбинський довго утримував перед тим як купити його 1898 року. Близький друг родини Коцюбинських Тодосія Степанівна Шкуркина-Левидька розповідає, як, мешкаючи два місяці у неї на Петербургській вулиці, письменник цілими

Будинок М. М. Коцюбинського в Чернігові, по Сіверянській вул., № 3 (тепер вул. Коцюбинського)

Коли б ви сходили в Чернігові на Сіверянській вулиці, нинішній Коцюбинський, знайти будинок, де мешкав і помер той, чийого ім'ям названо вулицю, то могли б легко зустрітися з людиною, якою кожен знайомий з Михайлом Коцюбинським, що не лише вказала на будинок, а можливо і оповіла щось цікаве про письменника. Але ви могли б зустріти і людину, що слухала б плітки: хто його знає, мешкаю тут недавно.

Тільки 15 років після смерті Коцюбинського, а час бере своє!

Недалеко від будинку письменника за № 3 я ще раз перевіряю себе:

— Скажіть, де будинок Коцюбинського—

— Якась дача, певно місцевого містечка, і гайстержила.

— Коцюбинського, що в земстві служив? Та зразу ж за руською церквою. — За великими

днями ходив з дружиною, шукаючи недорогого будинку з садком, з вікон якого був би гарний вигляд.

— ...Михайло Михайлович, — каже вона, — зупинився на цій невеликій хатинці, бо біля неї був гарний садочок з квітами і чудовий краєвид на Троїцький монастир та на Болдині гори. Він бо так любив природу, квіти, взагалі все красиве. Це відбивалося навіть на одязі його. У петлиці його — обов'язково квітка. Він мав маленьку слабкість до краваток, яких у нього була сила. З цього завжди добродушно глузували друзі. Пригадую веселу мандрівку з ними та Вірою Устимівною до Петербургу 1896 року, коли він немов дитина зупинявся біля кожної вітрини з краватками.

Справді, вигляд із вікон будинку прекрасний, але тут же під косогором починається околиця — український хутір, Холодні Яри, Землянки, заселені біднотою. „Благонамірний“ чернігівський обиватель у ті роки ніколи б не наважився оселитися в таких місцях.

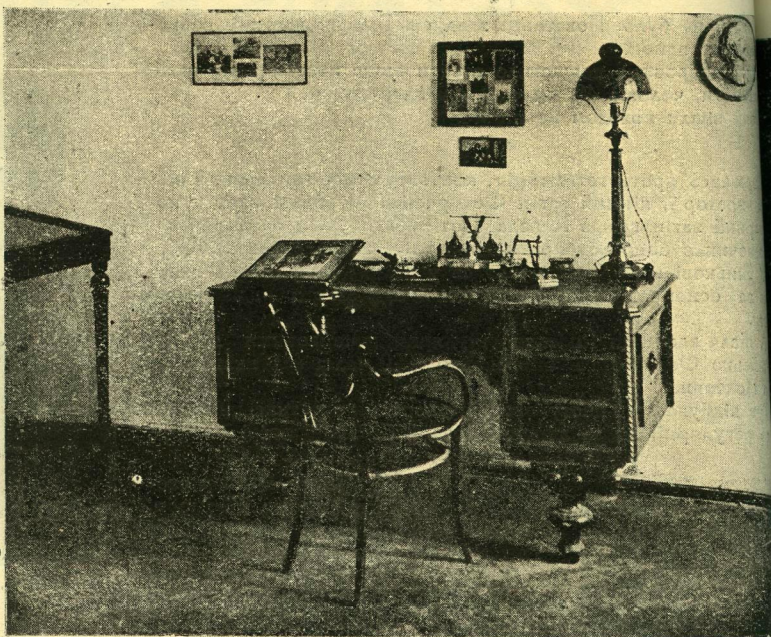
У цьому будиночку Коцюбинський мешкав до самої смерті у квітні 1913 року. В родині письменника жила його сіпа мати та сестра Лідія Михайлівна. Обидві вони цілком віддавалися вихованню дітей, бо Михайло Михайлович і Віра Устимівна служили.

До 1911 року що-дня йшов Михайло Михайлович на роботу до губернського земства. Спочатку був завідувачем книгозбірнею, діловодом стола народної освіти, а потім статистиком.

Яка важка була письменникові, що його творча думка не переставала працювати протягом усього дня, конторська робота, видко хоча б з таких слів у листах його до В. Гнатюка:

— Проклята бюрова праця вхопила мене в свої тверді лаби. Все поспувала мені та клята робота — і здоров'я, і гумор. І мої літературні заміри, а тут ще мушу заробляти приватно на жите.

...Як промучує у своєму бюро, то вже ні до чого не

Робочий стіл М. М. Коцюбинського в Чернігівському держмузею

здатний. І так мені гірко, що й сказати не можу, бо ви жите мов в літературі...

...Я мушу весь вільний час отдавати службовій праці, такій приватній, що дає заробіток, бо у мене велика родина. Та ще хорує. Лікарі кажуть покинути таку працю, бігати, спочивати, а я мушу каменем сидіти. При таких умовах займатися літературною працею дуже важко...

І лише за два роки до смерті товариство допомоги письменникам дало йому пенсію у 2000 карб. на рік, завдяки чому він мав змогу залишити земську посаду.

* * *

Коли революційна родина письменника, рятуючися від лих, залишила Чернігів, молодший син Михайла Михайловича Роман передав літературній секції весь літературний архаїк, рукописи, величезне листування, речі хатнього вжитку бібліотеку. Всі ці речі було передано до Чернігівського музею, де зберігаються в окремій кімнаті. Стіл до писання письменника з дрібницями, мушлею — подарунком Горького, поправлені коректурні відбитки, ділового листування, дозволів цензури. Начеб то письменник вчора лише працював за цим столом.

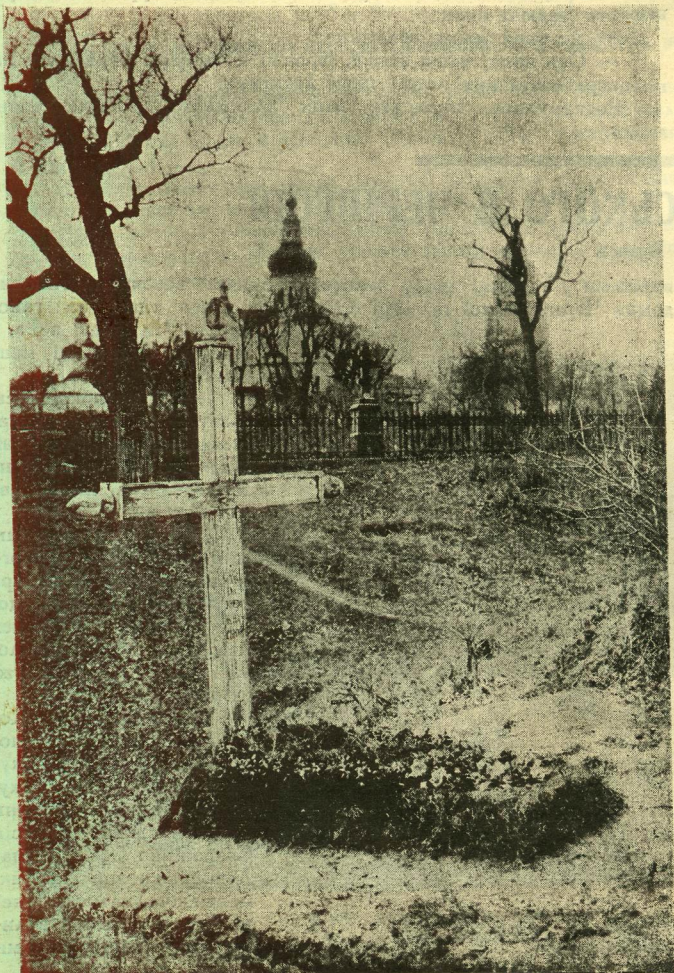
По стінах розвішено фотографічні картки та улюблені гравюри Коцюбинського, а в центрі — портрет його робітника М. Жука. У вітринах — сила дрібниць — картки, краватки, порсигар, дорожня палиця, фляшка, що її вивіз Михайло Михайлович з улюбленої їм Криворівні на Гуцульщині. Тут же рукописи — „Fata morgana“, „Сміх“, Поворот — то-що. А головне — листи, які дають кращий матеріал для характеристики Коцюбинського, як письменника та людини. Ось листи до дружини за довгі роки їхнього спільного життя. Поруч з глибокою ніжністю та любов'ю, в цих листах майстерним пензлем вкреслені вражаючі своєю вірністю та влучністю малюнки останнього життя.

Ось листи до Коцюбинського. Що року зростає його значіння, як письменника. Це можна простежити з пропозицій працювати в різних періодичних виданнях, якими чим більше закидали Михайла Михайловича. Що до цього особа цікаві листи Горького.

1910 року Амфітеатров пише листа до Коцюбинського з Італії, в якому, послаючися на думку А. М. Пешкова, просить співробітничати Михайла Михайловича в „Современнику“ при чому нічого не має проти друкування матеріалів українською мовою.

Горький ділиться з Михайлом Михайловичем своїми планами, скаржиться на важкі умови праці, гостинно кличе його до себе на Капрі, бере найважливішу участь у всіх видавничих питаннях, з якими зустрічався М. М.

Директор Чернігівського музею М. Г. Вайнштейн, що та старанно колекціонує Коцюбинського, бере найактивнішу участь в роботі комісії увічнення пам'яті письменника. З весни перебувають почати реставраційні роботи в будинку М. М. і вилучити його від мешканців. Там буде районна бібліотека з окремим кутком Коцюбинського. З весни також приведуть до ладу могилу і поставлять на ній пристойний нагробок.

Могила М. М. Коцюбинського в Чернігові на Троїцькій горі

МУЗЕЙ МИСТЕЦТВА УАН У КИЇВІ

Стаття М. Павленка

ДОРЕВОЛЮЦІЙНА

Україна мала дуже багато різних художніх збірок по великих і малих панських паладах, по панських садибах, та по містах. Цілі музеї, збірки, картинні галереї мали великі пани. Багато коштовних речей переходило в паладах. Правда, треба сказати, що мало було серед цих панів таких папів-колекціонерів, що добре розумілися б на тих речах, що вони збирали. Збирали свої збірки ці діди чи здебільшого за для „моди“, часом малюючи перед іншими панами. Серед таких панів, як рідкий виняток, траплялися й такі, що збирали свої колекції з метою або збагатити якийсь музей для населення, або націоналізовано й перетворено в 2-й Київський державний музей.

Портрет інфанти Марії Терези. Робота іспанського художника Веласкеза

На Україні серед численних таких панів збирачів-дилетантів був може один, що підходив до справи інакше. Він витратив собі завдання утворити коштовний музей західно-європейського мистецтва й подарувати його рідному місту Київу.

То був великий дідич Богдан Ханенко. Для своєї мети Ханенко вкупі із своєю дружиною, також відомою меценаткою, не жалів ніяких коштів і скуповував речі головним чином за кордоном, а також у Петербурзі, Москві, Варшаві та Києві. Не відступився цей збирач перед будь-якими великими витратами, щоб купити речі для своєї збірки й збирав її протягом 50 років свого життя.

Після смерті такого ретельного збирання, тим більше з матеріальними засобами, утворили зрештою дуже цінний фонд для Музею мистецтва на Україні.

Надійшла революція, рострощила панів, їхні численні садиби, палади з тими збірками, галереями, бібліотеками, госпо-

дарства та ін. Ханенківській збірці судилося вивізятися й не розділити долі іншої збірки. Увесь будинок Ханенків із їх цінною збіркою було цілком не тронуте й він уцілів до нас.

У 1917 р. помер сам збирач Б. Ханенко. Року 1919 збірку було націоналізовано й перетворено в 2-й Київський державний музей.

Надійшли денікінці й цю цінну збірку було повернуто назад у власність В. Ханенкової, але Ханенкова, пам'ятаючи мету, з якою протягом свого життя збирала цю збірку, подарувала галерею Українській Академії Наук.

З поверненням до Києва Радянської влади дарцем був закріплений за Українською Академією Наук 1920 р.

З того часу музей поповнюється речами з інших художніх збірок, а 1925-26 р. до музею придбано цінну збірку картин Ленінградського колекціонера В. Щавинського.

Хоч музей цей і невеликий, але він переховує найцінніші художні скарби на терені УСРР. В музеї зібрано цінні зразки малярства старих шкіл: італійської, нідерландської, єспанської, французької, старої іконної й т. д. Зразки скульптури Єгипту, Греції та Риму, готики та Ренесансу ви також побачите в музеї мистецтва. Музей має зразки меблів Ренесансу та пізніших доб.

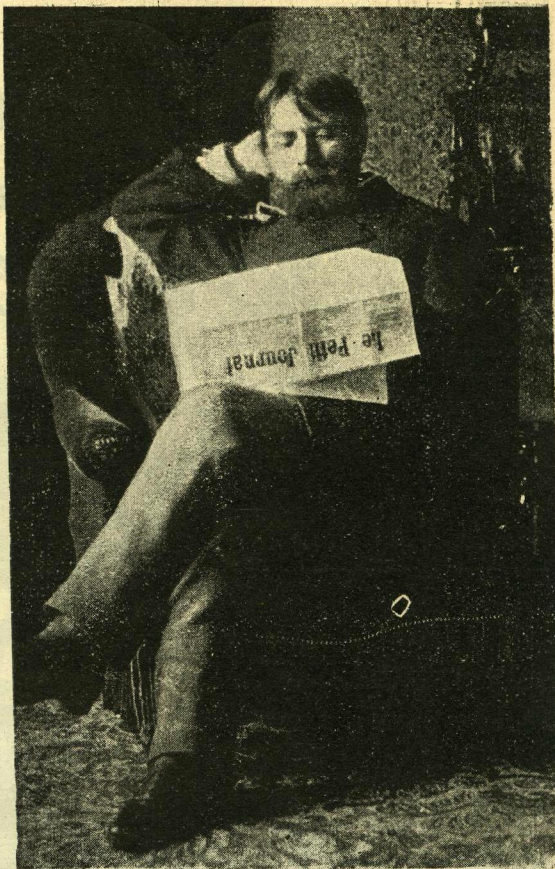
Серед майстрів старого Західно-європейського малярства ви зустрінете тут імена майстрів, або їх шкіл, приміром Рембрант, Рубенс, Тіціан, Веронез або Джото, Перуджени й т. д.

Зразки керамічних, шкляних, фаянсових та порцелянових художніх виробів прекрасно доповнюють картину мистецтва кожної доби.

Музей має цінні пам'ятки античної культури. Переховуються в цьому музеї й зразки ювелірного мистецтва передслов'янської та старокнязівської доби на Україні. Дуже цінні зразки емалі того часу й т. ін.

Готичні вітражі, металеві вироби, посуд, тканини, старовинна зброя, а її так багато має музей—все це робить збірку винятковою по своїй вартості.

Прекрасні зразки гобеленового мистецтва в спеціально влаштованому „золотому кабінеті“ з прекрасно підібраними порцеляновими зразками мистецтва XVIII ст., зразки меблів т. ін.,—усе це зрештою свідчить, що ми в Києві в музеї мистецтва Української Академії Наук маємо хоч і невеликий музей, але його можна поставити поруч з європейськими музеями такого типу.

Богдан Іванович Ханенко, фундатор Київського Музею Мистецтв

„Зелена зала“ музею мистецтва УАН у Києві

Бронепоезд наближається. Комусь треба лягати на рейки, щоб спинити його. Зверху на шпалах стоять: Вершинін—Мар'яна та китаєць Син-Бинь-у — Ходкевич; на першому плані посередині — Васька Окорок — Сердюк; ліворуч сидить студент Микола Масоха. Вгорі ліворуч, Вершинін—Мар'яненко, праворуч—Маша, дружина Пеклеваного—Титаренко

БРОНЕПОЇЗД 14 — 69" це повість про героїчну боротьбу сибірських партизанів з білогвардійськими загонами, з колчаківською владою, з японсько-американською інтервенцією. Боротьба за землю й волю, за радянську владу, за вільне народне життя.

У 9 картинах-епізодах розгортається історія повстання сибірських селян та робітників. В них правдиво змальовано героїв тайги. Все це справжні люди, темні, неосвічені селяне, що взяли до зброї з примусу реакційного свавілля, неймовірної жорсткості пануючих капіталістично-буржуазних угруповань.

По селах лютує колчаківщина. Нагаї, шибениці, вогонь — це засоби втихомирення й помсти. Зруйновані села, забиті діти, на смерть покарані селяне — загальне явище підчас панування в Сибірі білих. Паленим хлібом несе од тайги. Дим пожежі застилає її безмежні

простори. Обездолені й обурені селяне йдуть у сопки, об'єднуються у партизанський загін і беруться до зброї.

Могутній дух народного повстання набирає виразних коли чітко з'ясувалася мета: проти кого й за віщо.

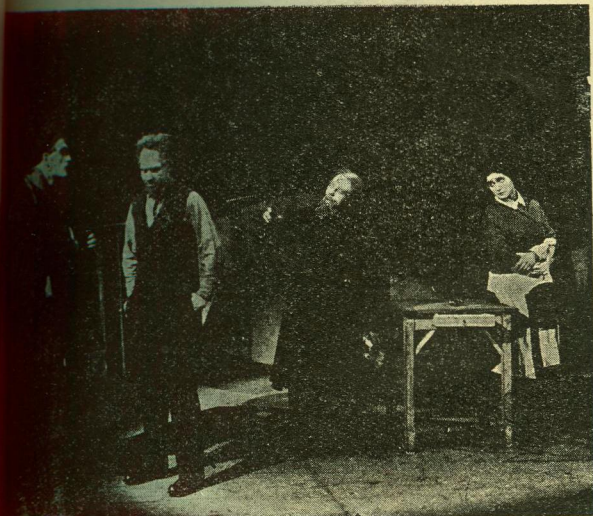
Персональних героїв у п'єсі нема, хоч їх і накреслює автором. Герої — це партизани, що ведуть боротьбу з білими поза містом і робітники у місті. І тому голова партизан Вершинін та голова Ревкому Пеклеванів, у розгарі напружених подій залишаються непомітними.

Правда, вони обидва керують повстанням. Вершинін мало освічена людина, позбавлена білими родини й майна. Він лютий ворог інтервентів та білої влади. Вершиніним керує не класова свідомість, а персональна злоба, але все це добре викорисковує старий революціонер, видатний діяч Жовтневої революції — Пеклеванів.

В цих двох особах виразно підкреслено єдину, сталю волю революційної змички селянства й робітників, що кінець-кінцем ве-

Командир бронепоезду капітан Шалаєв — Шагайда

Пеклеванова прийшов партизан з проханням від Вершиніна очисити в місті повстання. Ліворуч—матрос Семенів—Романенко, Пеклеванів—Долінін, партизан—Білокінь, Маша—Титаренко.

уть перед, надаючи стихійному піднесенню селян силу організованого виступу.

Головним чином боротьба партизан розгортається навколо бронепоезда. Його треба за всяку ціну спинити. І ось цей мент партизане чекають на бронепоезда, щоб не дати йому змоги пройти через міст—цей мент найяскравіший з усіх дев'яти епізодів.

Треба комусь лягти на рейки, щоб спинити бронепоезда. Партизани вірять, що за старими правилами машиніст повинен зупинити заходів, щоб не перерізати людину. На це велика надія, цьому найгостріша напруженість серед усіх подій партизанів.

На рейки падає партизан Васька Окорок, потім його, знесиленого від пекельного жаху чекання

смерті, змінує китаєць Синь-Бинь-у.

Наближається бронепоезд, його лихтарі холодно й зле поривають темряву, стримують подих партизани, грохоче важкий бронепоезд, а лихтарі вже близько...

Людина на рейках — яскравіший

образ партизанського патосу, роман

тика селянського повстання. Перемога партизанів, вчасна підтримка робітників у місті—батькорий кінець цілої епопеї селянського бунту.

Такий зміст „Бронепоезда“. У ньому Всеволод Іванов дуже гарно змалював партизанів, простих темних людей, захоплених ненавистю до білих. Він добре знає побут сибірського селянина й тому окремі сцени, особливо, де місцевий сибірський колорит, виходять сильно, й хвилюють своєю безпосередньою життєвою правдою.

В театрі „Березоля“ з великою увагою поставилася до „Бронепоезда“. Далекі сибірські партизани знайшли собі талановиті копії.

Особливо вдалі фігури дали такі артисти: Долінін (Пеклеванів), Мар'яненко (Вершинін), Сердюк (Васька Окорок), Карпенко (прапорщик Оба), Романенко (матрос).

Повіяло духом революційної рішучості, стали близькими далекі сибірські партизани.

„Бронепоезд“ у „Березолі“ створює настрій бадьорості й радісної віри в перемогу над будь якими перешкодами й труднощами.

В. Іволгін

Партизани захопили бронепоезд. У центрі і вгорі—Васька Окорок—Сердюк, Вершинін—Мар'яненко й Михась (з гармошкою)—Масоха. Ліворуч, окремо—Прапорщик Оба—Карпенко

Поза міським парком. Кожної неділі збираються у великій кості лижники-аматори й спортсмени до парку й там на розважаються, аж поки смеркне

Леонід Чернов

НАВИПЕРЕДКИ — З ВІТРОМ

Скрегоче мороз
Крижаними зубами.
Пухнасті ялини
Розвісили віти.

Скажений,
веселий,
нестриманий вітер!—

Ми разом з тобою
За обрій полинем.

Шорсткий твій язик
Мені щоким хай лиже,
Точімо удвох
Білосніжні ляси!

— Навздогін за вітром!—
кувікають лижви.

Мов горно—легені!
Пружинами м'язи!

— Змагаймося з вітром!—
регоче людина.

О, вітре!
Тебе загнущаємо, друже...

Ніколи,
ніколи іще, Валентино,
Не був я таким одчайдушним
і дужим.

Мов горно—легені,
Пружинами м'язи!—
І я вже вітаю свою перемогу.

О, вітре!
Точи білосніжні ляси
І дми
На дорогу!

Фотографії А. Г. Шт...

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ
ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА
на 1928-й рік на літературно-критичний і мистецький місячник

„ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“

(ВИДАННЯ РІК ЧЕТВЕРТИЙ)

ЩО ВИХОДИТЬ КНИЖКАМИ 8 АРКУШІВ

„ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“

подає кращі твори з української та
:: :: чужоземної літератури :: ::

„ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“

містить критичні огляди поточної укра-
:: :: їнської й чужоземної літератури :: ::

„ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“

освітлює питання образотворчого, теа-
трального і кінематографічн. мистецтва

„ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“

відгукується на головніше з політично-
економічних і науково-технічних питань

Протягом 1928 року річні передплатники „ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“ одержать
БЕЗПЛАТНО: 1) „Альбом сучасних українських письменників Радянської України“
(36 портретів); 2) „Альманах сучасної західної літератури“ (10 арк.)

ПЕРЕДПЛАТА на ЖУРНАЛ:

На 1 міс.—	крб.	85	коп.
„ 3 „ 2 „	50	„	
„ 6 „ 4 „	25	„	
„ 12 „ 8 „	—	„	

Окреме число 1 крб.

Передплата

за кордон на рік 5 дол.

Річні передплатники можуть вносити
передплату в кілька строків, а саме:
при передплаті 4 крб., до 15 квітня
2 крб., до 15 липня 2 крб.

Адреса редакції: Київ, вул. К. Маркса, 2

Передплата приймається по всіх філіях Державного Видавництва України, зокрема
в Київській філії Д. В. У.— вул. Карла Маркса, 2

ВСЕУКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА ВИДАВНИЧА та КНИГОТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

КНИГО СПІЛКА

Харків, Горьківський пр., № 2, телефон 46-74

НОВА ГРОМАДА

ДВОХТИЖНЕВИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ, КООПЕРАТИВНИЙ, НАУКОВО-

:: :: ПОПУЛЯРНИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ЖУРНАЛ :: ::

Виходить за відповідальною редакцією А. Е. ГЕТЛЕРА.

Завідує Редакцією С. П. КРАВЦІВ (КРИГА).

СТАТТІ

з усіх питань практичної кооперативної роботи
та сільського господарства

НИЗКА ПОСТІЙНИХ ВІДДІЛІВ
Кооперація. Літературний розділ. Сільське гос-
подарство. По кооперативній Україні. Книжкова
поліція. Новинки науки й техніки. Розвага на до-
звіллі. Постійна інформація про нові видання
Книгоспілки

ПОСТІЙНІ ОГЛЯДИ

політичного життя та революційного руху
в СРСР та за кордоном

ОПОВІДАННЯ ТА ВІРШІ

найкращих сучасних письменників та літератур-
ного молодяку, ілюстровані кращими художниками

ЦІКАВІ ІЛЮСТРАЦІЇ

з будівництва та побуту України, СРСР
донна політ-хроніка в ілюстраціях

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

На рік 5 крб. — коп.

На півроку 2 крб. 75 коп.

На 3 місяці 1 крб. 50 коп.

Ціна окремого числа. — крб. 30 коп.

ВИМАГАЙТЕ В УСІХ

КООПЕРАТИВНИХ ТА ІНШИХ
КНИГАРНЯХ, КІОСКАХ
ТА ГАЗЕТНИХ ЕКСПЕДИЦІЯХ

ЛИСТУВАННЯ

з читачами й дописувачами. Поради в справі
:: :: читання й кооперативної самоосвіти :: ::

ВСЕСВІТ

Переборовши всі труднощі утворення першого на Україні універсального тижневика і здобувши за минулий рік широке коло

прихильників—читатів, Редакція „ВСЕСВІТА“ цього року ставить собі за завдання всяким чином поліпшувати журнал, для чого й потрібно мати тісний зв'язок з основним колом читачів журналу—з річними передплатниками.

В тій меті в 1928 р. буде широко розвинуто практику конкурсів і розподілено серед річних передплатників премії.

Річні передплатники журналу „ВСЕСВІТ“ на 1928 рік, що надішлють передплату власними поштовими переказами (але не через комісійну агентуру пошти) або безпосередньо здадуть її до Харківської чи окружної контори Видавництва „Вісти ВУЦВК“—і все це до 1 березня 1928 року—візьмуть участь у розподілі преміяльних предметів на суму з розрахунку 400 крб. на 1 тис. річних передплатників.

ПРИЙМАЄТЬСЯ
ПЕРЕДПЛАТА
НА 1928 РІК

НА

УНІВЕРСАЛЬНИЙ
ІЛЮСТРОВАННИЙ
ТИЖНЕВИК

Список преміяльних предметів для річних передплатників опубліковано буде в березні, після вияснення загальної суми і вибору предметів. Пропонуючи для того зі свого боку

модерний радіоапарат з гучномовцем, навушниками й лампами, фотоапарат з належним приладдям, велосипед і спортивний та слісарний струмент,

Контора прохає річних передплатників подати до 1-го березня 1928 р. свої зауваження відносно цих і інших бажаних преміяльних предметів.

Росподіл для річних передплатників відбудеться жеребком 1 квітня 1928 р.

Піврічні передплатники, на тих самих умовах внесення передплати, візьмуть участь у другому розподілі, в другій половині року, коли поновлять передплату на друге півріччя.

Тим, що великого запасу „ВСЕСВІТА“ на 1928 р. друкують не буде, Контора просить річних і піврічних передплатників не гаятися з надсилкою передплати.

КОМПЛЕКТІВ „ВСЕСВІТА“ ЗА 1927 РІК НЕМА.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

на 1 рік—52 прим.—7-20 к., на $\frac{1}{2}$ р.—3-60 к., на 3 міс.—1-80 к. на 1 міс.—4-5 номерів 60 коп. Ціна окремого номера—15 коп. Передплата приймається в Головній Конторі—Харків, вул. К. Лібкнехта № 11, в округах по всіх представництвах „Вістей“ та в кожному кіоску залізничі.